

De toekomst van een instelling: handen uit de mouwen!

Door Annet Spijker

“Leiderschap is een zaak van ethiek; waar het voorkomt, brengt het mensen in beweging (...), niet door dwang of angst, maar door de deugden van de leiders. Deze beginnen bij rechtvaardigheid en compassie, maar ook moed en wijsheid horen daarbij” (Woodruff, 2011).

De afgelopen jaren heeft de GGZ zwaar weer gekend. Een veelheid aan factoren hebben hieraan bijgedragen. Denk aan bijvoorbeeld de stelselwijziging met de financieel gedreven invoering van BGGZ en SGGZ, de krimp die veel GGZ instellingen moesten toepassen op behandelpersoneel, het wantrouwen naar de sector dat spreekt uit de toenemende administratieve verantwoording, allerlei “afhamercontacten” met patiënten en vinkjes die nodig zijn van de hoofd- (inmiddels regie-) behandelaren moeten zetten om de DBC goed te keuren, en zo zijn er nog allerlei voorbeelden eenvoudig op te lepelen. Officieel worden deze zaken met een inhoudelijk argument ingevoerd. Echter, de uitvoeringseisen zijn vervolgens volledig rigide en gaan uit van verantwoording in plaats van vertrouwen.

Terecht wordt dan ook de noodklok geluid over het moreel in de ggz instellingen in het artikel van Timmermans (De Psychiater, 2017). Immers, de aandacht voor de inhoud gaat al te gemakkelijk naar de achtergrond wanneer een organisatie financieel in de knel komt. Wat zijn de gevolgen van deze ontwikkelingen voor het moreel en het werkplezier van hoogopgeleide professionals? Keren psychiaters (en evengoed ook klinisch psychologen) zich af van de GGZ instellingen omdat de balans tussen zorg en bedrijfsbelang zoek raakt? In de vraag ligt het antwoord besloten: natuurlijk willen psychiaters werken op een plek waar zij hun vak met liefde kunnen uitoefenen! Als dat onder druk staat, wordt de kern van het werkplezier geraakt en zullen zij gefrustreerd en bitter raken. En dus de instellingen verlaten.

Even terug naar die kern: het bieden van hulp bieden aan mensen die psychisch lijden en het leveren van een bijdrage aan herstel; veelal samen met collega's en vaak binnen een team. De kern is de inhoud van ons werk. Psychiater Andrea Ruissen noemt in het artikel in dit verband het belang van medisch leiderschap om het vak aantrekkelijker te maken en de inhoud voorop te stellen. Het primaat voor de inhoud is te vinden in de kennis en expertise om goede patiëntenzorg te bieden.

De claim op dit primaat vraagt inhoudelijk en ethisch, moreel geladen leiderschap. Het vraagt ook eigenaarschap van professionals om voor het vak, voor de teams, en voor de organisatie van zorg, het klimaat in instellingen mee te verbeteren. Goed voorbeeld doet goed volgen. Niet afkeren maar een nieuw engagement van en voor professionals.

En ja, dan is het ook leuk om in een instelling te werken waar jonge mensen opgeleid kunnen worden, waar samengewerkt wordt tussen vakgebieden, waar waarneming onderling geregeld is, en waar belangen verdedigd kunnen worden in een medische staf. Instellingen bestaan al lang niet meer in hun oude vorm; bedden worden afgebouwd en de ambulantisering zet door. Samenwerkende netwerken van zorg bij huisartsen, in wijken, wijkteams, specialistische poliklinieken, en voor een klein deel binnen de muren van een kliniek of beschermde woonvorm (bij de Parnassia Groep is dit bijvoorbeeld maar 5% van onze patiënten). Het organiseren van zorg rond patiënten, brengt voor professionals een afwisselend en breed palet aan mogelijkheden voor werk.

Maar..., klimaatverbetering in gang zetten is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Op alle niveaus, van verpleegkundige, psycholoog tot psychiater, van manager tot bestuurder, is het primaire focus op patiëntenzorg nodig. Het is nodig dat bestuurders landelijk opkomen voor deze belangen, en het is nodig dat we goede zorg zichtbaar maken om het concreet te kunnen vertellen aan bestuurders en aan de buitenwereld. Gaan we in verzet tegen onnodige regels en zetten we de schouders onder het roer moet om? Doen we dit samen of gaan we een eigen weg die soms ook de makkelijke weg is? Wij stemmen op samen!

Dus handen uit de mouwen voor onze patiënten, met compassie, lef en moreel kompas: de GGZ heeft de stem en energie van haar professionals hard nodig!